С Т А Н О В И Щ Е

ОТ ДОЦ. Д-Р НАДЕЖДА ГЕЦОВА ЙОНКОВА,

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО-БАН

ЧЛЕН НА НУЧНОТО ЖУРИ

НА

КРИСТИНА ВЛАДИМИРОВА ЧУТУРКОВА - ДОКТОРАНТ

В ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО-БАН

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

по професионално направление 3.6. Право

на тема:

ФАКТОРИ, ОКАЗВАЩИ ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ПРАВНАТА СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПОДРАСТВАЩИТЕ

Със Заповед № РД-09-158 от 27.12.2019 г. на Директора на ИДП-БАН съм определена за член на Научното жури за защита на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Кристина Владимирова Чутуркова в научна област: „3.

Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6 Право.

Кратка характеристика на докторанта

Кристина Владимирова Чутуркова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение със Заповед № 146/25.07.2012г, считано от 01.10.2012г, по **докторска програма „Правна социология. Правна информатика“** от професионално направление **3.6. Право**, област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, секция „Публичноправни науки“ в ИДП с тема на дисертационния труд „***Фактори, оказващи влияние върху правната социализация на подрастващите***“. Със Заповед за трансформиране № РД-09-39/06.06.2013 г., считано от 01.06.2013 г. е прехвърлена в задочна формана обучение. С Решение на НС и последваща Заповед за отчисляване РД-09-89/07.10.2016 г.е отчислена с право на защита, считано от 01.10.2016 г.

Кристина Владимирова Чутуркова е изпълнила заложеното в Индивидуалния учебен план и има 6 публикувани статии, свързани с дисертацията, както и участия с доклади, свързани с темата на дисертацията на различни научни форуми.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, с Правилника за прилагането му, както и със специфичните изисквания на Глава четвърта от ПУРПНСЗНД на ИДП-БАН.

Предмет на дисертационния труд е проблематиката относно правната социализация на подрастващите и младежта и свързаните с нея процеси на адаптация на младите хора към социалните условия на живот и изграждането на такава ценностна система, която да бъде стабилен

мотивообразуващ фактор на тяхното поведение в социалната и най-вече в правната сфера. Дисертационният труд се състои от Увод, три глави, Заключение и Библиография.

В изложението са обособени три глави, всяка с тематично структурирани заглавия и подзаглавия, означени с римски, съответно арабски цифри. Всеки един от представените проблеми е разгледан от правно-социологическа гледна точка.

В **Глава първа** се акцентира върху механизмите, чрез които определени норми и образци на поведение оказват влияние върху поведението в правната сфера. Изяснява се как се осъществява процесът на правната социализация и какво е значението му за поведението в правната сфера. Дава се пояснение на понятията „ценност“, „култура“, „правна култура“, „морал“ и др. Обосновава се връзката и влиянието на културата върху социалното поведение. Проследява се целият процес на социализацията, който обхваща влиянието на семейството, училището, групата на връстниците, приятелите, обществените или политическите организации, медиите и т.н.

В ***Глава втора*** се разглеждат основните теории за правната социализация. Направен е анализ на сложният характер на възпитателния процес и различните методи, използвани комбинирано, тъй като става дума за сложно възпитателно взаимодействие между субекти. Обърнато е внимание на един тежък социален проблем - детската бедност, като е изследван генезисът на противоправното поведение и обуславящите го фактори.

В ***Глава трета*** са разгледани теоретичните постановки на проведеното емпиричното правно- социологическо изследване, което има за цел да се анализира правосъзнанието на подрастващите и да се дадат насоки за преодоляване на проявите на девиантно поведение както сред

тях, така и в други референтни социални групи.

В **Заключението** са изведени основни авторови постановки относто функционалната зависимост между правна социализация и правно съзнание и са направени предложения за усъвършенстване на законодателството в тази област.

Представеният дисертационен труд доказва, че Кристина Чутуркова притежава много добри умения за научноизследователска дейност.

Проведеното за целите на дисертационния труд ЕПСИ е на високо професионално ниво и показва задълбочени знания в областта на социологията на правото и методологията на емпиричното правно-социологическо изследване. Понятийният апарат е богат, като се наблюдава умело съчетание на познанията както на националното законодателство, така на правото на ЕС в областта на такава сложна и доста слабо разработена у нас тематика, каквато е тематиката за влияние на правната социализация върху правосъзнанието и поведението на подрастващите.

Цялото научно изследване е базирано на анализа на богат фактически материал, покриващ широк спектър от значими за съвременната правна теория и практика проблеми. Направеният подробен анализ авторът успешно обвързва с актуалното към момента положение в България за да направи обосновани научни и нучно-практически изводи.

Научни приноси

Трудът съдържа редица научни и научно-приложни резултати:

На първо място следва да се отбележи, че трудът в своята цялост е новост. Приносен момен е изграденият оригинален модел на ЕПСИ за изследване на правната социализация на подрастващите. Откроявам този

момент, тъй като с оглед спецификата на изследваната група е много важно каква методика на изследването ще се избере за да се постигнат значими и обективни резултати, като се държи сметка за правата на децата и се работи при нормативни ограничения. По тази причина откроявам като приносен момен методиката на изследването;

Не е научна новост изследването на правната информираност като елемент на правното съзнание, но докторантът заслужава адмирации за начина по който изследва и анализира правната информираност *не като статична величина, а като компонент в динамика*, от чието проявление в съвременното общество зависят редица процеси, обусловени именно от наличието или липсата на пряка функционална зависимост между правно познание и правнорелевантно поведение. Точно този подход на докторанта да изследва в динамика правната информираност представялва научна новост, която от своя страна води и до правнозначими и практически приложими резултати.

На следващо място трябва да се открояят като приносен момен изведените и доказани авторови хипотези относно ролята на основните агенти в правната социализация на подрастващите;

Не на последно място като научен принос следва да се посочат формулираните предложения de lege ferenda за промени в действащата правна уредба, отнасяща се до малолетни и непълнолетни.

Критични бележки и препоръки

Бележките, които мога да направя към труда са по-скоро технически и редакционни. Препоръчвам преди публикуването му да бъде повторно редактиран.

Заключение

Представеният за защита дисертационен труд съдържа научни резултати, представляващи оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ давам ***положително становище*** и предлагам да бъде присъдена образователната научна степен „**доктор**“ по професионално направление 3.6. Право на ***Кристина Владимирова Чутуркова.***

София, ***Член на научното жури:***

19.03.2020 г. ***Доц.д-р Надежда Йонкова***